

LUNDS UNIVERSITET
Juridiska fakulteten

YTTRANDE

2017-02-14

Dnr V 2016/1764

1

Justitiedepartementet

Juridiska fakultetsstyrelsen
Docent Bengt Lundell
Docent Vilhelm Persson
Docent Henrik Wenander

Remiss: Ökad insyn i partiers finansiering – ett utbyggt regelverk (SOU 2016:74)

Ju2016/07989/L6

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, som anmodats att yttra sig över betänkandet Ökad insyn i partiers finansiering – ett utbyggt regelverk (SOU 2016:74), får härmed avge följande yttrande, som utarbetats av docenterna Bengt Lundell, Vilhelm Persson och Henrik Wenander.

I betänkandet föreslås en ny lag om insyn i finansiering av partier ersätta lagen (2014:105) om insyn i finansiering av partier. Lagens tillämpningsområde blir vidare i och med att också lokala och regionala partier föreslås bli redovisningsskyldiga.

Juridiska fakultetsstyrelsen framförde i sitt remissvar (LUR 2013/64) omfattande invändningar mot förslagen i promemorian Allmänhetens insyn i partiers och valkandidaters finansiering (Ds 2013:31). Regeringen valde att ge det genomförda förslaget begränsad räckvidd. Istället tillsattes en parlamentarisk utredning för att behandla och utveckla regleringen.

Utredningen har redovisat ett väl genomarbetat betänkande, som tagit hänsyn till ett antal av fakultetsstyrelsens praktiska invändningar mot det ursprungliga förslaget.

Resultatet har blivit en ganska komplex reglering. Det finns ett problem att rekrytera politiskt förtroendevalda idag. Denna nya ekonomiska reglering kan avskräcka från engagemang. Det bör enligt fakultetsstyrelsens uppfattning ställas starka krav på enkla administrativa rutiner för att fullgöra skyldigheten.

Det finns anledning att erinra om två av de synpunkter som framfördes i det tidigare remissvaret. Också detta betänkande präglas av en långt gående vilja att uppfylla GRECO:s rekommendationer. Det visar sig bland annat i reglernas komplexitet. Det finns anledning att erinra om att det GRECO har avgivit är rekommendationer och inte bindande internationella regler. Risken är att förslagen är dåligt anpassade till den svenska demokratiska traditionen, och att de gör mera långsiktig skada än nytta. Fakultetsstyrelsen erinrar också om de invändningar som

finns vad gäller förslaget förenlighet med regeringsformens förbud mot registrering av politiska åsikter. Dessa invändningar kvarstår.

Fakultetsstyrelsen har några invändningar mot lagförslaget. Till skillnad från utredningen anser fakultetsstyrelsen att tillämpningen bör begränsas till partier som fått mandat, kandidater som valts samt partier som erhållit partistöd. Detta gäller särskilt när systemet reglerna skall tillämpas för första gången. Utredningen antar med rätta att det nya systemet för registrering av partier leder till att antalet partier blir färre. Det är dock inte säkert att antalet faktiskt deltagande partier blir så mycket färre. Enligt fakultetsstyrelsen uppfattning kan en bredare tillämpning övervägas när erfarenheter finns av det nya systemet. Sannolikt räcker den avgränsning som följer av fakultetsstyrelsens förslag för att uppnå regleringens syfte.

4 §

Denna paragraf har en komplicerad utformning. Därför bör övervägas om det finns någon mer lättillgänglig formulering.

10 §

Det bör uttryckligen framgå vem det är som har skyldighet att ombesörja inbetalningen till Kammarkollegiet, dvs. att det är den som erhållit bidraget som skall betala tillbaka det.

21 §

I förslaget anges att flera bidrag som lämnats av samma bidragsgivare skall dessa läggas samman och betraktas som ett enda bidrag i redovisningen. Fakultetsstyrelsen anser att detta är en principiellt riktig utgångspunkt, men noterar att det kan finnas betydande praktiska utmaningar när det gäller att hålla ordning på och lägga samman små bidrag som i ett första skede har kunnat tas emot anonymt. Det är möjligt att sammanläggning i praktiken bara kommer att bli aktuellt i uppenbara fall, vilket kanske också är tillräckligt.

29 §

I förslaget 29 § anges att Kammarkollegiet skall utöva tillsyn över författningar som meddelats i anslutning till lagen. Det framgår inte vilka dessa författningar kan vara. Fakultetsstyrelsen vill i detta sammanhang erinra om att reglering i anslutning till val och partiväsande har stor principiell betydelse. Garantier bör därför finnas för att inte ens tekniskt inriktade bestämmelser införs i syfte att påverka utgången av val.

30 §

I linje med kommentarerna till föregående paragraf vill fakultetsstyrelsen erinra om att det är principiellt viktigt att Kammarkollegiet inte heller ges möjlighet att meddela förelägganden eller vidta andra tillsynsåtgärder som kan riskera att på ett obehörigt sätt påverka utgången av val.

31, 32 §§

Förseningsavgifterna och de särskilda avgifterna bestäms i förslaget med absoluta belopp medan övriga beloppsgränser bestäms genom hänvisningar till prisbasbeloppet. Det bör övervägas om inte avgifterna också bör relateras till basbeloppet.

Systemet med avgifter och straffavgifter framstår som väsentligt mera välavvägt och anpassat till tillämpning på lokal nivå än det förra utredningsförslaget.

37 §

Vad gäller hänvisningen till personuppgiftslagen förefaller det olyckligt att i en helt ny lag hänvisa till en annan lag som kommer att upphävas ett fåtal månader senare. Förslaget bör därför i görligaste mån uppdateras så att det istället hänvisar till förordning (EU) 2016/679 (allmänna dataskyddsförordningen).

Enligt delegation

Bengt Lundell

Vilhelm Persson

Henrik Wenander